

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027““

(COM(2020) 758 final)

(2021/C 286/23)

Raportöör: **Paul SOETE**

Konsulterimistaotlus	Euroopa Komisjon, 14.1.2021
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	16.4.2021
Vastuvõtmine täiskogus	27.4.2021
Täiskogu istungjärk nr	560
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	205/1/9

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel on hea meel tõdeda, et komisjoni integratsiooni ja kaasamise tegevuskava (edaspidi „tegevuskava“) moodustab osa rändeküsimuste lahenduseks välja pakutud terviklikust meetmekogust, mis on ette pandud uues rände- ja varjupaigaleppes.

1.2. Tegevuskava on laiema haardega kui eelmine – erinevalt 2016. aasta eelkäijast ei hõlmata uue tegevuskavaga mitte ainult rändajaid, vaid ka nn rändetaustaga ELi kodanikke. Ehkki integratsioon on oluline ka selle kategooria kodanike jaoks ning samuti kõigi kodanike ja elanike jaoks üldiselt, võib see kaasa tuua ka vähem sihipäraseid tegevusi, kuna uustulnukate probleemid erinevad teise ja kolmanda põlvkonna rändajate probleemidest.

1.3. Integreerimis- ja kaasamisvahendid on peamiselt riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste valduses. ELi tasandi tegevus on eelnevat täiendav ja kavandatud koostöö edendamiseks, hõlbustamiseks ja koordineerimiseks. Seetõttu ei sisalda tegevuskava liikmesriikidele seatavaid üldisi ega erieesmärke, vaid ainult soovitusi. Arvestades praegust olukorda ja pandeemia mõju, on oht, et kõnealuseid integratsiooniprobleeme peetakse vähem prioriteetseteks.

1.4. Tegevuskavas käsitletakse kõiki poliitikavaldkondi, mis on äsja saabunud rändajate sotsiaal-majandusliku ja poliitilise integratsiooni jaoks olulised, ning antakse ülevaade Euroopa algatuste loendist eri valdkondades, millel võib olla mõju rändele ja integratsioonile. Komitee juhib tähelepanu sellele, et tegelikud probleemid seisnevad nende poliitikameetmete rakendamises.

1.5. Komitee toetab tegevuskavas kavandatud peamiste valdkondade eesmärke. Siiski soovib ta rõhutada, et need on pigem võimalike tegevuste näited kui mõõdetavad eesmärgid. Sel põhjusel näib nende tõhusa rakendamise tingimus olevat järelevalve, mis on veel paika panemata. Komitee julgustab komisjoni teostama pidevat järelevalvet tegevuskava rakendamise üle.

1.6. Võrreldes 2016. aasta tegevuskavaga pööratakse siin rohkem tähelepanu integratsiooni soolisele mõõtmele üldiselt. Soolisi aspekte tuleks esile tuua ka valdkondade eri osades.

1.7. Komitee rõhutab, et töö väärtus üldiselt peaks olema tegevuskava läbiv joon, kuna töö kõigis selle erinevates vormides on integratsiooni ja isikliku arengu peamine aspekt.

1.8. Tegevuskavas antakse ülevaade kõigis valdkondades kättesaadavatest rahastamisvahenditest. Tundub aga, et need vahendid on mõeldud toetuste alastele ekspertidele, ning komitee soovib komisjonil lihtsustada juurdepääsu rahastamisele, näiteks luues sihtotstarbelise integratsioonivahendi. Komitee kardab ka seda, et integratsiooni rahastamine taandub järk-järgult prioriteetide nimekirjas tagaplaanile.

1.9. Komitee rõhutab kodanikuühiskonna üldist tähtsust välismaalaste lõimimisel kohaliku eluviisiga ning ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide erilist rolli.

2. Taustteave

2.1. Integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027 moodustab osa rändeküsimuste lahenduseks välja pakutud terviklikust meetmekogust, mis on ette pandud uues rände- ja varjupaigaleppes. See põhineb 2016. aasta ELi integratsiooni tegevuskavas võetud kohustustel ja ajakohastab neid ning see kestab seitse aastat koos vahekokkuvõttega 2024. aastal kooskõlas sama ajavahemikku käsitleva mitmeaastase finantsraamistikuga.

2.2. Vajadus tegevuskava järele tuleneb rändajate ja kohalike elanike silmatorkavatest erinevustest haridustasemes, tööhõives, vaesusega seotud olukorras ja eluasemetingimustes. Kui tuua esile üks seda lõhet kirjeldav näitaja, siis on ELis mittetöötavate ja mitteõppivate noorte rändajate (vanuses 18–24) osakaal 21 % võrreldes kohalike noorte 12,5 %-ga. Samuti on oluline roll soolisel ebavõrdsusel: sellesse kategooriasse kuuluvate noorte rändajatest tütarlaste osakaal on 25,9 %⁽¹⁾.

2.3. COVID-19 pandeemia on esile toonud sügava ebavõrdsuse tervishoiuteenuste kättesaadavuses rändajate jaoks, ohustades ühiskonda tervikuna. Samuti on selgunud, et rändajad töötavad suurema tööaerusega töökohtadel, mis vajavad tihedat inimestevahelist kontakti, ja seetõttu puutuvad nad COVID-19-ga rohkem kokku.

2.4. Rändajate täielik tööturule integreerimine võib riiklikus heaolus tuua kaasa suure majandusliku kasu, sealhulgas pensioniskeemide ja riigimaksude osas⁽²⁾. See on kasulik mõlemale poolele, sest täielik integratsioon toob kasu ka rändajatele, andes neile juurdepääsu vastuvõtva riigi sotsiaalhoolekandesüsteemile.

2.5. Tegevuskavas viidatakse üldistele peamistele põhimõtetele ja väärtustele, mis on ühised kogu ELi kaasamispoliitikale, sealhulgas viide Euroopa sotsiaalõiguste sambale.

2.6. Tegevuskavas esitatud konkreetsete meetmetega käsitletakse nelja valdkonda, nimelt haridus ja koolitus, tööhõive ja oskused, tervishoid ning eluase. Kõigis nendes valdkondades tehakse kindlaks integratsioonilüngad. Kõnealuseid meetmeid täiendavad valdkonnaüleised meetmed, sealhulgas tugevate partnerluste loomine, mitmesuguste rahastamisvõimaluste suurendamine, sidemete edendamine vastuvõtva ühiskonnaga, uue tehnoloogia ja digivahendite kasutamise tõhustamine ning integratsiooni arengu jälgimine.

2.7. Komitee tunnistab, et tegevuskavas keskendutakse integratsiooniprotsessile, mitte ELi sisenemisele. Vaatamata sellele soovib ta rõhutada, et perekonna taasühinemise küsimus on endiselt oluline seadusliku ja sotsiaalse integratsiooni tegur.

3. Üldised märkused

3.1. Erinevalt 2016. aasta tegevuskavast ei hõlmata praeguse kavaga mitte ainult rändajaid, vaid ka nn rändetaustaga ELi kodanikke. Komitee võtab teadmiseks laiema haarde, kuna integratsiooniaspektid on olulised ka kõnealuse teise kategooria kodanike ning samuti kõigi teiste kodanike ja elanike jaoks. Sellega edendatakse Euroopa eluviisi, kus õigused ja kaasamisvajadused on seotud ka kohustustega.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjon, „Integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027“, lk 5.

⁽²⁾ *Ibid.*, lk 2.

3.2. Sellest hoolimata kardab komitee, et tegevuskava laiem haare võib kaasa tuua ka vähem sihipäraseid ja seega vähem tõhusaid meetmeid. Uustulnukate probleemid erinevad teise ja kolmanda põlvkonna rändajate probleemidest. Lisaks võib teise ja kolmanda põlvkonna rändajate sotsiaalsete vajaduste kaasamine rände- ja integratsioonipoliitika meetmetesse põhjustada nende häbimärgistamist ja rassismi põlistamist.

3.3. Komisjoni tegevuskavas antakse hea ülevaade eri valdkondade Euroopa algatuste loetelu kohta, mis mõjutavad rännet ja integratsiooni. Dokumendis käsitletakse kõiki olulisi poliitikavaldkondi, mis on vajalikud äsja saabunud rändajate sotsiaal-majanduslikuks ja poliitiliseks integratsiooniks. Samuti arutatakse integratsiooni hõlbustamise eesmärgil vahendite kättesaadavust ning partnerlusi institutsioonide ja organisatsioonidega.

3.4. Komitee rõhutab, et lisaks nendele poliitikameetmetele on töö endiselt peamine integratsiooni soodustav tegur ning sellisena tuleks seda kogu tegevuskava keskse elemendina kaitsta ja edendada.

3.5. Komitee toonitab, et tegelikud probleemid seisnevad nende poliitikameetmete rakendamises. Näiteks, isegi kui rändajate varasemat kvalifikatsiooni tunnustatakse, kõhklevad tööandjad neid palgates, kuna nende oskuste taseme suhtes puudub usaldus. See tundub olevat nii Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika piirkonnast kui ka Lõuna- ja Kesk-Aasiast pärit rändajate puhul.

3.6. Uues tegevuskavas pühendatakse positiivse aspektina kohalike ja piirkondlike ametiasutuste, kodanikuühiskonna ning rändajate ja nende organisatsioonide osaluse tugevdamisele ELi integratsiooni- ja kaasamispoliitikas. Komitee märgib, et kodanikuühiskonna raames tuleks hõlmata ka ametiühinguid ja tööandjate organisatsioone.

3.7. Tegevuskavas tunnustatakse õigustatult riiklike ametiasutuste ning piirkondlike ja kohalike omavalitsuste tähtsust integratsioonipoliitikas ning edendatakse nendevahelist koostööd. Tegelikult tuleb märkida, et just neil on volitused kasutada enamikku integratsioonivahendeid. ELi tasandi tegevus on eelnevat täiendav ja kavandatud koostöö edendamiseks, hõlbustamiseks ja koordineerimiseks, kui see osutub tarvilikuks. Seetõttu ei sisalda tegevuskava liikmesriikidele seatavaid üldisi ega erieesmärke, vaid ainult soovitusi.

3.8. Kuna tegevuskava tekst ei ole siduv ja liikmesriigid vastutavad lõppkokkuvõttes riigi tasandil integratsioonipoliitika eest, rõhutab komitee vajadust määrata kindlaks ELi liikmesriikide selged kohustused ja luua asjakohased foorumid, sealhulgas seada sisse korrapärased kohtumised, et koordineerida poliitikameetmeid ja hinnata tehtud edusamme.

3.9. Komisjon toob selgelt välja, mida ta soovib igas valdkonnas saavutada. Komitee toetab olukorra hinnangut ja kavandatud saavutusi, kuid märgib, et puuduvad selged üldised või meetmepõhised eesmärgid. Tõhusa rakendamise tingimus näib olevat järelevalve, mis tuleks paika panna.

3.10. Arvamuses SOC/649 („Uus rände- ja varjupaigalepe“) ⁽³⁾ tõstatas komitee küsimuse integratsioonimeetmete ulatuse ja toetuse kohta. Tegevuskavas eri sidusrühmadele pakutavad vahendid ja stiimulid ei pruugi olla piisavad integratsiooni parandamiseks mõistlikul viisil, eriti arvestades selles valdkonnas võetavate meetmete pikaajalist olemust. Seetõttu on vaja jälgida kõnealuse punkti rakendamist.

3.11. Rahastamine on tegevuskava oluline osa. Liikmesriike ja muid sidusrühmi julgustatakse ELi rahalisi vahendeid täielikult ära kasutama. Tegevuskavas antakse ka ülevaade kõigis valdkondades kättesaadavatest rahastamisvahenditest.

3.12. Ehkki tegevuskava juhtpõhimõtete hulgas nimetatakse süvalaiendamist, ei pakuta kavas rahuldavaid juhiseid selle kohta, kuidas integratsioonipoliitikat üldistesse sotsiaalse ühtekuuluvuse meetmetesse lõimida.

⁽³⁾ ELT C 123, 9.4.2021, lk 15.

3.1.3. Komitee väljendab heameelt uues tegevuskavas sisalduva viite üle integratsiooni soolisele mõõtmele. Samal ajal rõhutatakse, et integratsiooni soolised probleemid väärivad igas valdkonnas rohkem tähelepanu ja konkreetsemaid meetmeid.

4. Konkreetsete märkused

4.1. Haridus ja koolitus

4.1.1. Tegevuskavas on õigesti öeldud, et haridus ja koolitus on ühiskonnas eduka osalemise alus. Koolid ja muud haridusasutused pakuvad olulist keskkonda kaasava ühiskonna ülesehitamiseks ja segregatsiooni vastu võitlemiseks. Lisaks pannakse demokraatia ja kodakondsuse alase kodanikuhariduse omandamisel alus aktiivseks ühiskonnas osalemiseks, takistades samal ajal ka noorte ligimeelitamist äärmuslike ideoloogiatega. Tegemist on valdkonnaga, milles tuleks julgustada aktiivset osalemist kodanikuühiskonnas, sest see edendab usaldust, sotsiaalset ühtekuuluvust ja kuuluvustunnet.

4.1.2. Seoses konkreetsete meetmetega, mille eesmärk on parandada osalemist hariduses ja koolituses, tuleks täpsustada komisjoni pakutavat toetust, kuna tegevuskava sisaldab üksnes üldisi viiteid sihtotstarbelistele toetusmeetmetele. Kõige konkreetsem nimetatud meede on 2021. aasta alguses avaldatav alushariduse ja lapsehoiu edendamiseks ette nähtud praktiliste juhiste töövahend.

4.1.3. Tegevuskavas tuuakse esile ka vajadus hõlbustada kolmandates riikides omandatud kvalifikatsioonide tunnustamist. Selles tehakse ettepanek kasutada kvalifikatsioonide tunnustamise tõhustamiseks mitmeid vahendeid, nagu riiklike akadeemilise tunnustamise infokeskuste (ENIC/NARIC) võrgustikud, Erasmuse programm, ELi kvalifikatsiooniraamistik ja Europassi portaal. Lisaks olemasolevate vahendite tugevdamisele on oluline välja selgitada ja kaardistada ka olemasolevad tunnustamist takistavad tõkked, sealhulgas usalduse puudumine ja muud sotsiaalsed tõkked.

4.1.4. Komisjon rõhutab keeleõppe tähtsust ning teeb ettepaneku arendada edasi terviklikke ja kättesaadavaid keeleõppeprogramme. Komitee on seisukohal, et keeleõpe peaks alates integratsiooniprotsessi esimestest etappidest olema hariduse ja tööhõive valdkonna meetmete keskmes. Vastuvõtva kogukonna keele õppimine tagab juurdepääsu asjakohasele haridus- ja koolitustasemele, millel on kaugeleulatuv mõju integratsioonile. Seetõttu tuleks keeleõppeprogramme toetada ka tervikliku lähenemisviisi abil⁽⁴⁾.

4.1.5. Lastegarantii eelseisvast eesmärgist lähtudes on oluline soovitada liikmesriikidel toetada lapsrändajate paremat juurdepääsu haridusele, tagades, et rändemenetlused ei segaks koolikäimist ega laste õigusi laiema määral. Hariduse pakkumisel tuleks hinnata puuetega lapsrändajate individuaalseid või muid vajadusi, vastata neile vajadustele ja mõistlikul määral neid rahuldada, et aidata kaasa nende isiksuse, annete ja loovuse ning vaimse ja füüsilise võimekuse täielikule arengule.

4.1.6. Kõigi nende valdkondade meetmete eesmärk peaks olema kaasava haridussüsteemi saavutamise kõikidel tasanditel ja elukestev õpe.

4.1.7. Kavas rõhutatakse, kui oluline on hakata kodanikuõppe kursuste kaudu võimalikult vara mõistma vastuvõtva ühiskonna seadusi, kultuuri ja väärtusi. Komisjon teeb ettepaneku jagada liikmesriikide vahel nendes valdkondades häid tavasid. Teave nende küsimuste kohta peaks olema esitatud viisil, mis on kõigile arusaadav ja kättesaadav.

4.2. Tööhõive ja oskused

4.2.1. Selles valdkonnas on probleemide tuvastamine ja üldeesmärgid täpselt kindlaks määratud, mis näitab rändajate panuse tähtsust majanduses, eriti COVID-19 leviku ajal. Samuti rõhutatakse tegevuskavas, kuidas mitte ainult võõrtöötajad, vaid ka rändajatest ettevõtjad omandavad pandeemia ajal ja pärast seda majanduskasvu määrava keske rolli.

⁽⁴⁾ Integratsiooniks vajalike sihtkeele oskustasemetega kohta vt ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust SOC/641 teemal „Rändetaustaga naiste, emade ja perekondade integratsioon ELi liikmesriikides ning sihtkeele oskustasemed integreerimiseks“ (ettevalmistav aramus eesistujariigi Saksamaa taotlusel) (ELT C 10, 11.1.2021, lk 1).

4.2.2. Nimetatud eesmärkide saavutamiseks julgustatakse tegevuskavas kasutama olemasolevaid ELi vahendeid, sealhulgas Euroopa Integratsioonipartnerlust, tegema koostööd sotsiaal- ja majanduspartneritega, rakendama algatust „Tööandjad üheskoos lõimumise heaks“, ettevõtlust toetavat programmi „InvestEU“, Euroopa integratsioonivõrgustikku, Euroopa avalike tööturuasutuste võrgustikku ning oskuste hindamise tavade jagamiseks ja laiendamiseks ette nähtud Europassi platvormi, ELi vahendit kolmandate riikide kodanike kutsekirjelduse koostamiseks ning eelseisvat kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi, et toetada rändetaustaga inimesi.

4.2.3. Muude eesmärkide hulgas nimetatakse tegevuskavas ka finantsteenuste ja teabele juurdepääsuga seotud raskuste ületamist, kuid ei tehta ettepanekut võtta nende raskuste lahendamiseks konkreetseid meetmeid. Sellega seoses tuleks tegevuskava abil suurendada võõrtöötajate mõjuvõimu, tagades arusaadavas ja juurdepäätavas vormis juurdepääsu finants- ja õigusalasetele teabele, kaebuste lahendamise mehhanismidele ja juhtumitest ohutule teatamisele.

4.2.4. Tegevuskavas rõhutatakse õigustatult tõhusamate ja kiiremate oskuste hindamise süsteemide või testide tagamise tähtsust, võttes arvesse ka sellealaseid varasemaid kogemusi.

4.2.5. Sellegipoolest ei ole oskuste hindamise vahendid piisavad ulatuslikuma juurdepääsu tagamiseks tööturule, kuid usaldamatuse ja diskrimineerimise vastu võitlemiseks on vaja võtta meetmeid. Riiklikele tööturuasutustele ja tööhõivesektori sidusrühmadele tuleb kindlasti pakkuda tuge ja konkreetseid suuniseid diskrimineerimisvastaste meetmete väljatöötamiseks ja osalemise edendamiseks kõigil tasanditel. Samuti on väga oluline soovitada arendada välja selline riiklik poliitika, millega tagatakse viisamenetluste lihtsustamise kaudu kolmandate riikide kodanike jaoks ulatuslikum ja ladusam juurdepääs kõigile tööhõivesektoritele.

4.2.6. Tegevuskavas tuleks veelgi rõhutada õpipoisiõppele, praktikale, kutseõppele ja isegi vabatahtlikule tööle parema juurdepääsu edendamise tähtsust, mis võib viia korraliku täistööajaga töökohani. See annab rändajatele ja rändetaustaga elanikele võimaluse töötada, parandada oma oskuste taset ning teenida sissetulekut enda ja oma pere ülalpidamiseks. Täpsemalt peaksid noorte tööturule juurdepääsu edendavad programmid (nt noortegarantii) sisaldama erisätteid, et tagada kolmandate riikide kodanike osalemine.

4.2.7. Tegevuskavas tuleks ette näha ka sihipärased meetmed rändajatest ja pagulastest naiste mõjuvõimu suurendamiseks ning nende tööturule juurdepääsu parandamiseks, sealhulgas inimkaubandusevastaste meetmete tugevdamise ja erivajaduste toetamise kaudu.

4.3. Tervishoid

4.3.1. Oluline on see, et tegevuskavas rõhutatakse, et COVID-19 pandeemia on toonud tervishoiuteenuste kättesaadavuses esile sügava ebavõrdsuse olemasolu ja et see kujutab endast ohtu ühiskonnale laiemalt.

4.3.2. Pandeemiat silmas pidades on komitee seisukohal, et kõigil rändajatel, sealhulgas ebaseaduslikel rändajatel, peaks olema kõigis ELi liikmesriikides juurdepääs peamistele tervishoiuteenustele, täpsemalt testidele ja vaksineerimisele.

4.3.3. Kavandatud meetmete osas viitab komisjon rahastamisvõimalustele Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Euroopa Regionaalarengu Fondi ning eelseisva kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi kaudu. Tegevuskavas julgustatakse õigustatult tervishoiuteenuste osutamiseks kasutama ELi vahendeid.

4.3.4. Komitee rõhutab, et keskse tähtsusega on soovitada liikmesriikidel kõrvaldada tõkked juurdepääsul tervishoiuteenustele ja takistused tervishoiuteenuste piires, sealhulgas riiklikke tervishoiusüsteeme käsitlevate teabekampaniate kaudu, hinnates ja rahuldades puuetega rändajate individuaalseid tervise seotud vajadusi.

4.3.5. Komitee rõhutab integratsiooniprotsessi osana rändajate vaimse tervise alase teadlikkuse suurendamise ja edendamise tähtsust, eriti jätkuva pandeemia tingimustes, tagades ka kultuuriliselt tundlikud vaimse tervise seotud teenused.

4.3.6. Tervishoiuteenustele parema juurdepääsu tagamise meetmed peaksid hõlmama ka varjupaigataotlejate vastuvõtukohi, eriti uue tervishoiuprogrammi ettevalmistamisel.

4.4. Eluase

4.4.1. Komisjon töötab välja renoveerimislaine raames välja kuulutatud taskukohase eluaseme algatuse ning edendab segregeerimata, väärikäid, juurdepääsetavaid ja taskukohaseid eluasemeid. Erilist tähelepanu pööratakse varjupaigataotlejate individuaalse (ennemini kui kollektiivse) eluaseme mudelitele.

4.4.2. Selles valdkonnas loetletud eesmärkide hulgas peaksid esmatähtsad olema võitlus diskrimineerimise ja segregatsiooni vastu eluasemeturul.

4.4.3. See peaks hõlmama ka suuremat rõhuasetust taskukohaste eluasemete, sealhulgas sotsiaalkorterite arvu suurendamisele, kasutades süvalaiendatud lahendusi, mis on suunatud nii kolmandate riikide kodanikele kui ka kõigile elanikele, kellel on probleeme vajadustele vastava eluaseme leidmisega⁽⁵⁾.

4.4.4. Liikmesriike tuleks julgustada kasutama ELi vahendeid ka eluasemega seotud ärakasutamise korral rakendatava õiguskaitse kättesaadavuse mehhanismide väljatöötamiseks ja jõustamiseks.

4.5. Partnerlused integratsiooniprotsessi tõhustamiseks

4.5.1. Komisjon kavatses tugevdada Euroopa integratsioonivõrgustikku, pakkudes liikmesriikidele sihtotstarbelist rahastamist ja aidates neil oma suutlikkust suurendada.

4.5.2. Erilist tähelepanu pööratakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetamisele, sealhulgas integratsiooniteemalise linnaakadeemia laiendamisele ja religioonidevahelise dialoogi tugevdamisele kogukondade vahel, toetades linnu radikaliseerumise ennetamisel 2019. aastal käivitatud algatuse „ELi linnad radikaliseerumise vastu“ raames. Komitee rõhutab religioonidevahelise dialoogi tähtsust integratsiooni edendamisel.

4.5.3. Tegevuskavas viidatakse ka iga-aastasele Euroopa rändefoorumile, mis korraldatakse koostöös Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning eelkõige selle temaatilise uurimisrühmaga „Sisseränne ja integratsioon“, et toetada konsultatsioone kodanikuühiskonna ja diasporaorganisatsioonidega.

4.5.4. Lisaks antakse tegevuskavas teada sihtasutuste ja organisatsioonide toetamisest rände ja integreerimise alase struktureeritud dialoogi ja võimalike koostöövahendite uurimise kaudu, täpsustamata, milline see toetus võiks olla.

4.6. Suurenenud võimalused ELi rahastamiseks

4.6.1. Rahastamisaspektid on kõigi tegevuskavas kavandatud meetmete keskne tunnusjoon ja need on seotud mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2021–2027. Lisatud on ülevaade peamistest ELi fondidest, mille raames toetati integratsiooni ja kaasamist perioodil 2014–2020, kuid tuleviku kohta arvnäitajaid ei esitata. Siinkohal mõistab komitee, et tuleb oodata programmitöö etapi lõppu, et teada saada, kui palju vahendeid liikmesriigid iga fondi raames integratsiooniprobleemide lahendamiseks eraldavad.

4.6.2. Loodud on väga palju rahastamisvahendeid, mida saab kasutada integratsiooniks ja kaasamiseks või mis on seotud rändajate toetamise meetmetega, sealhulgas Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond, Euroopa Sotsiaalfond+ ja Euroopa Regionaalarengu Fond. Samal ajal tuleks aga kindlaks teha koostoime teiste fondidega, nt programm „Erasmus+“, taaste- ja vastupidavusraha, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ning programm „InvestEU“. Liikmesriikidele saab nende integratsiooni- ja kaasamispoliitika väljatöötamiseks või edasiarendamiseks pakkuda abi ka tehnilise toe instrumendist, aga alles pärast seda, kui see on vastu võetud. Lisaks võiks ka eelseisval kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmil olla oma osa rändetaustaga ELi kodanikele suunatud erimeetmete rahastamisel. On otsustatud, et võimalike rahastamisvahendite portfell peab olema suur, kuid tõhusama lahendusena oleks võinud integratsiooniprobleemide lahendamiseks valida välja kindlad vahendid. Komitee soovib komisjonil lihtsustada juurdepääsu rahastamisele, näiteks luues sihtotstarbelise vahendi rändajate integreerimiseks.

⁽⁵⁾ Uuenduslike ja kaasavate eluasemelahenduste kohta ülevaate saamiseks vt Euroopa eluasemete vaatluskeskuse 2018. aasta väljaannet „Housing & Migration. Research Briefing“ („Eluasemest ja rändest. Ülevaade uurimistegevusest“). Brüssel: Euroopa eluasemete vaatluskeskus.

4.6.3. Kõnealusel raamistikus on oluline osa ka Euroopa lastegarantiil, kuna kõige ebasoodsamas olukorras olevate laste hulka kuuluvad ka rändetaustaga lapsed.

4.6.4. ELi rahastamise keerukuse tõttu ning integratsiooni toetavate rahastamisvahendite kasutamiseks programmiperioodil 2021–2027 on vaja ajakohastada 2018. aastal välja töötatud asjaomast töövahendit.

4.6.5. Teise huvitava rahastamispoliitika aspektina tuuakse välja komisjoni kavatsus arendada avaliku ja erasektori partnerlusi sihtasutuste ja erasektori rahastajatega.

4.7. Osaluse ja kontaktide edendamine vastuvõtva ühiskonnaga

4.7.1. Komitee kiidab heaks idee kaasata vastloodud rändajate seisukohtadega tegeleva eksperdirühma, mis koosneb rändajatest ja neid esindavatest organisatsioonidest, tulevase rände-, varjupaiga- ja integratsioonipoliitika kujundamise ja rakendamise. See võib aidata suurendada rändajate ja rändetaustaga ELi kodanike osalemist konsultatsiooniprotsessis ning samuti tagada, et poliitikameetmed kajastaksid tegelikke vajadusi. Seetõttu on oluline, et kolmandate riikide kodanike ja vastuvõtivate kogukondade vahel luuakse võimalused kahepoolseks teabevahetuseks alates vastuvõtu ja integratsiooni varajastest etappidest.

4.7.2. Tegevuskava eesmärk on edendada dialoogi ning suurendada kõigi eurooplaste teadlikkust integratsiooni ja rände tegelikust olukorrast. Kuid see eesmärk võib olla liiga ebamäärane, hoolimata selgetest jõupingutustest teadlikkuse suurendamiseks faktidest ja arvudest. Rännet käsitleva narratiivi muutmine avalikkuse silmis on kindel kohustus ja komitee tõstatab küsimuse, mida selle saavutamiseks teha tuleb.

4.7.3. Komitee toetab selliseid algatusi nagu jalgpallifestivalid, mis on suunatud noortele rändajatele ELi meistrivõistluste võõrustavates linnades, millel võib olla soosiv mõju rände positiivsetele narratiividele. Teised sedalaadi sihtotstarbelised meetmed, näiteks kohalikele koolidele või kogukondadele/organisatsioonidele antavad integratsiooniahinnad, võivad aga tugevdada tajutavaid erinevusi ja põhjustada teatavate rühmade häbimärgistamist.

4.8. Uute tehnoloogiate ja digivahendite kasutamise tõhustamine

4.8.1. Komisjoni tegevuskavas tunnistatakse õigustatult tõelist ohtu rändajate ja kohalike elanike vahelise digilõhe tekkeks ja seda erinevatel põhjustel: 8,1 % väljaspool Euroopat sündinud inimestest ei saa endale arvutit lubada võrreldes 3,1 % kohalike elanikega ning rändajate leibkondade lapsevanematel võib olla raskusi oma laste toetamisel distantsõppel.

4.8.2. Tegevuskavas soovitatakse parandada rändajate digikirjaoskust, kuid kava ei sisalda konkreetseid ettepanekuid ega eesmärke selle saavutamiseks tegelikkuses.

4.8.3. Huvitav idee on rändajate kaasamine avalike digiteenuste loomisse ja osutamisse. Komitee eeldab, et see on seoses ELi haldustegevusega juba saavutatud.

4.9. Edusammude jälgimine: liikumine tõendus põhise integratsiooni- ja kaasamispoliitika suunas

4.9.1. Komitee kiidab heaks eesmärgi saavutada tõendus põhise rändealane arutelu. Kui paremad andmed ja esitlusvahendid võivad selle eesmärgi saavutamisele kaasa aidata, tuleb neid koguda, arendada ja levitada. ELi integratsiooninäitajaid on kasutatud alates 2010. aastast, kuid vaatamata ulatuslikele jõupingutustele on teadmistes endiselt puudujääke. Selles osas võiksid kasulikud vahendid olla uus baromeeter ja ühine tulemustabel, et toetada võrdlemist riikide vahel ja aja jooksul.

Brüssel, 27. aprill 2021

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG